

Mye å lære etter tilsyn i vergesak

Publisert 23.04.2018

Statens sivilrettsforvaltning (Srf) konkluderer med at Fylkesmannen ikke har fulgt vergemålsloven i en sak som ble mye omtalt i media høsten 2016. Fylkesmannen skulle ha kontaktet vergehavers sønn for å informere om at moren fikk verge, selv om hun ikke ønsket det, skriver de i tilsynsrapporten.

Srf mener også at Fylkesmannen ikke har fulgt forvaltningsloven godt nok. Da saken ble kjent i Gudbrandsdølen Dagingen (GD) i oktober 2016, førte det umiddelbart til en intern gjennomgang hos Fylkesmannen, og noen endrede rutiner ble innført etter dette. Fylkesmannen ba også Srf, som er Fylkesmannens overordnede på vergemålsområdet, om å gjennomføre en undersøkelse. Det samme ble politiet bedt om, og politiet har i to omganger henlagt saken.

Fører til endringer

Statens sivilrettsforvaltning har nå avsluttet tilsynet – som altså går på hvordan Fylkesmannen har utført sin jobb.

-Vi tar resultatet av tilsynet på alvor, og har allerede gjort endringer i arbeidsmåter og rutiner ut fra det vi selv fant ut. Nå må vi ta en ny gjennomgang for å forvise oss om at de punktene sivilrettsforvaltningen tar opp, blir fulgt, sier fylkesmann Sigurd Tremoen.

Loven åpner ikke for unntak

Srf har blant annet vurdert om vergehavers sønn skulle fått beskjed ved opprettelsen av vergemålet. Det var kvinnens lege som begjærte vergemålet. Kvinnen var samtykkekompetent og samtykket til vergemålet, men hadde klart gitt uttrykk for at sønnen ikke skulle varsles. Retten til selvbestemmelse er et bærende hensyn i Vergemålsloven og er også sentralt i Norges konvensjonsforpliktelser, skriver Srf. Dette kunne tilsi at Fylkesmannen skulle kunne utelate varsling av nærstående der den det er begjært vergemål for ikke ønsker det, heter det i tilsynsrapporten, der det også henvises til kommentarene i Vergemålsloven.

Selve Vergemålslovens ordlyd åpner imidlertid ikke for noe slik unntak, og Srf legger derfor til grunn at nærstående skal underrettes om vedtak om vergemål.

Burde dokumentert mer detaljert

Bruken av vergehavers midler er også omtalt av sivilrettsforvaltningen. En stor del av kvinnens penger ble benyttet til rydding og vasking av huset hennes. Behovet for opprydding er dokumentert gjennom fotografier, men samtalene mellom vergen og Fylkesmannen om det praktiske knyttet til dette er ikke tilstrekkelig dokumentert, mener Srf. De etterlyser formelle enkeltvedtak knyttet til bruken av kvinnens penger. Når det gjelder godtgjøring til vergen, skriver de at Fylkesmannen burde spurt etter mer presise timelister.

På bakgrunn av den interne gjennomgangen og tilbakemeldingene fra Statens Sivilrettsforvaltning har Fylkesmannen gjennomgått sine interne rutiner og foretatt presiseringer og innskjerpinger for å sikre bedre kontroll med saksbehandlingen.

Vurderinger om økonomiske forhold

Når det gjelder påstander i media om at betydelige økonomiske verdier ble borte under vergemålet i Gausdal, skriver Srf at disse er vanskelig å etterprøve blant annet fordi vergehaver selv oppga ikke å ha kontroll over sin økonomi på det tidspunktet verge ble opprettet, flere personer hadde tilgang til huset og at sønnen, som kom med påstandene, ikke hadde vært i morens hus mellom 2012 og 2016.

Fylkesmannen har gjort det loven krever for å kartlegge hvilke verdier vergehaver hadde, skriver Srf. Dette gjelder også påstandene om forsvunnet innbo og løsøre.

Kvinnen som hadde verge og hennes sønn har oversendt Justis- og beredskapsdepartementet et erstatningskrav på bakgrunn av denne saken.

